

Udvarhelyszéki helyismereti évfordulók 2009. október–december

Október

7 – 90 éve, 1919-ben született **Bandi Dezső** képzőművész, népművelő Magyarásáron. Szobrászatot tanult a magyar fővárosban, a negyvenes évektől Marosvásárhelyen rajztanárként, majd népművészeti szakirányítóként dolgozott. Az abásfalvi háborús emlékművet helyi mesterekkel közösen készítette a negyvenes évek elején. Számos népi alkotási kört irányított megyénkben is. A háziipari mesterségek – szövés, varrás, kerámia, faragás – felélesztésében, az alkotók ízlésvilágának alakításában úttörő munkát végzett.

10 – 100 éve, 1909-ben született Szentháromságon **Kovács Péter** köl-

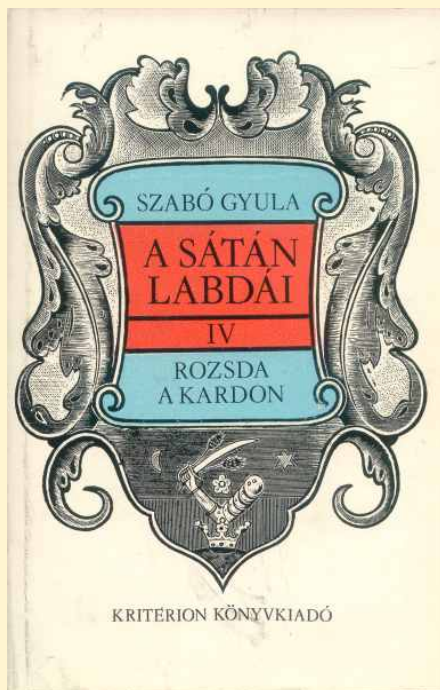
Szabó Gyula

tő és pedagógiai író. 1928-ban végezte a keresztyúri tanítóképzőt, Fenyőkúton tanított, majd 1931–1944 között Patakfalván, Parajdon és Fiafalván. A háború után három évet töltött hadifogságban, a magyar fővárosban telepedett le, egyetemet végzett, a neveléstudomány doktora címet 1969-ben szerezte meg. Első verskötete Tompa előszavával és Tomcsa Sándor címlaprajzával jelent meg (*Gyónás*, 1934, Székelyudvarhely). *Tükör előtt* címmel 1937-ben újabb verskötettel jelentkezett, részt vett a szövetségi szervező munkában, patakfalvi vonatkozású írása az *Ingyenmunka* (Ter-

més, 1943). Magyarországra telepedve a román–magyar kapcsolatokról közölt tanulmányokat. Budapesten halt meg 1993. február 24-én.

10 – 160 éve, 1849-ben született Nagyalambfalván **László Polikárp Miklós** Ferenc-rendi tanár. A Polikárp nevet a rendbe való belépésekor vette fel. Gyulafehérváron, majd Budapesten végzett teológiai tanulmányokat. 1865-ben lépett be a rendbe, 1872-ben szentelték pappá. A csíksomlyói gimnáziumban, majd Kolozsváron, Vajdahunyadon és Mikházán teológiát tanított. Az erdélyi rendtartomány főnöke, ilyen minőségében támogatta a belső reformokat. 1903–9 között Rómába hívták, a rend római vezetésében tanácsos és a kapisztránus rendtartomány-vizitátor generálisa volt. Szászmedgyesen halt meg 1910. május 15-én.

12 – 55 éve született Etéden Szőke – férje után **Lőrinczi Magdolna** szerkesztő. Kolozsváron orosz–magyar szakot végzett, tanított Etéden, majd Bukarestbe került a nyolcvanas évek elején pionír szakirányítónak. A Ion Creangă Könyvkiadó, illetve a *Művelődés* folyóirat szerkesztője.

17 – 95 éve született Székelykeresztúron **Márkos Albert** zeneszerző, karmester. 1946-tól 1981. június 11-én bekövetkezett haláláig a kolozsvári Gh. Dima Zeneművészeti Főiskola tanára volt. Verseket zenésített meg, zeneműveket írt (pl. *Korondi bál* c. színpadi játék). A székelykeresztúri dal-egylet 1991-ben az ő nevét vette fel. 28 – 125 éve, 1884-ben született Kolozsváron **Jaklovsky Dénes** pedagógiai szakíró és műfordító. Görög–latin, majd francia és román nyelvből szerzett oklevelet. Tanított Székelyudvarhelyen. Nyugalomba vonulása (1943) után, az ötvenes években Udvarhelyre visszatérve újból tanított. Oroszból, románból, németből, latinból és görögből fordított, több lapban közölte is fordításait. Lakatos István csíkközmási plébános 1702-ben írt, kéziratos latin nyelvű munkáját is lefordította: *Székelyudvarhely legrégebb leírása*. 1968. június 5-én halt meg Udvarhelyen.

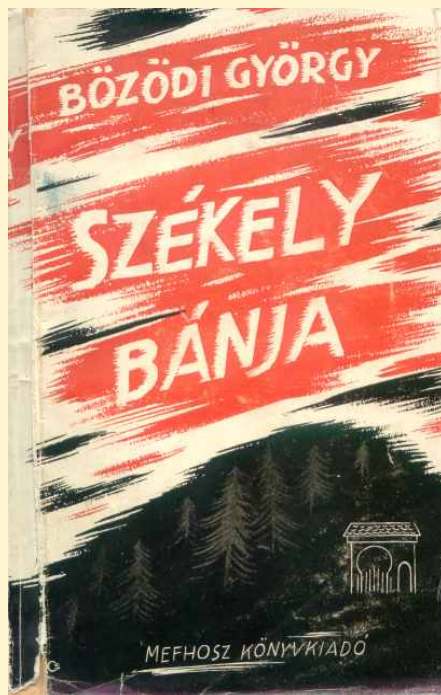
November

3 – 150 éve, 1859-ben született Szentábrahámon **József János** tanító, költő és író. Székelykeresztúron 1881-ben végezte a tanítóképzőt, majd Firtosváralján tanított (1882–1925). *Firtosi rezedák* címmel hálás tanítványai adták ki elbeszéléseit és verseit (Székelyudvarhely, 1936) halála (1935. március 16, Brassó) után. Emléke ma is él Firtosváralján, kéziratos, gépelt vagy lapokban megjelent írásait őrzik. 13 – 100 éve, 1909-ben született Kis-solymosban **Kovács Lajos**, idős Kovács Lajos egyházi író, műfordító fia. Brassóban, majd a keresztyúri Unitárius Főgimnáziumban járt középiskolába, Marburgban, Oxfordban és Strasbourgbán főiskolára, utóbbi helyen teológiai doktori címet szerzett. Sepsiszentgyörgyön szolgált, 1943–1972 között Kolozsváron volt teológiai tanár, 1972-ben választották unitárius püspökké. A *Keresztény Magvető* és az *Unitárius Közlöny* szerkesztője, tanulmányokat is közölt. 21 – egy és negyed százada, 1884-ben született Kányádban **Nagy Lajos** re-

formátus egyházi író. Székelyudvarhelyen, a Református Kollégiumban végzett (1904), a kolozsvári teológián szerzett lelkészi oklevelet (1908), Jénában és Göttingában képezte magát. Székelykeresztúron, Zsibón, Besztercén volt segédlelkész, majd 1911-től lelkész Székelykeresztúron, 1929-től esperes. Munkatársa volt a *Református Szemle*, *Az Út*, *Lelkipásztor*, *Egyházi Figyelő* lapoknak, 1925–32 között szerkesztette a *Harangszó* c. lapot. 1949. április 10-én halt meg Székelykeresztúron. Önálló munkája: *Az udvarhelyi református egyházmegye múltja és jelene* (Székelyudvarhely, 1942).

22 – 55 éve született Szentábrahámon **Rezi Elek** unitárius lelkész, teológiai tanár. 1973-ban érettségizett Székelykeresztúron, 1978-ban végezte teológiai tanulmányait Kolozsváron. Manchesterben is tanult, 1990-ben doktorált. 1986-tól teológiai tanár, a *Keresztény Magvető* és az *Unitárius Közönség* szerkesztőségének tagja.

29 – 20 éve hunyt el Budapesten **Bözödi György** író, szociográfus és történész. 1913. március 9-én született Bözödön. Családneve Jakab, szülőfaluja nevét később vette fel. Két év kolozsvári teológiai tanulmány után jogot és bölcsészetet tanult. Újságíró, szerkesztő, később a kolozsvári Egyetemi Könyvtár tisztviselője volt, majd az 1848-49-es Történelmi Ereklye Múzeum őre. 1939-ben Baumgarten-díjat kapott. Írásait több lap közölte. 1957-től nyugdíjazásáig (1975) akadémiai kutatóként dolgozott. Verset, novellát a harmincas évektől közölt. A népelet realista ábrázolásával hívta fel magára a figyelmet. Ismert munkája a *Székely bánja* (Kolozsvár, 1938) szociográfiai írás. A bözödi Bágyi János meséinek gyűjtésével és közlésével (*A tréfás farkas*, Bp., 1942, *Az eszös gyermekök* Buk., 1958, illetve *A Nap s a Hold keresése. Bözödi népmesék*. Bp., 1993) a néprajzi szakirodalom is számon tartja. Román népmeséket és kortárs szerzőket fordított magyarra. Szépírói munkássága mellett történelmi tárgyú közlései ismeretek. Jelentős falukutató anyaggyűjtése. Hatalmas

mennyiségű jegyzetanyaga maradt feldolgozatlanul. 1989. november 25-én hunyt el Budapesten, szülőfaluja temetőjében nyugszik.

December

4 – 5 éve hunyt el Kolozsváron **Szabó Gyula** író. Homoródalmáson született 1930. szeptember 11-én. Székelykeresztúron érettségizett (1942) az unitárius gimnáziumban. Magyar szakos tanári oklevelet szerzett a kolozsvári egyetemen 1954-ben. 1957-től az *Utunk* (majd *Helikon*) szerkesztője volt nyugdíjba vonulásáig (1992). Regényei közül legismertebbek a kollektívizálásról írt trilógia: *Gondos atyafiság*, illetve négykötetes történelmi regényfolyama, *A sátán labdája*. **6** – 20 éve, 1989-ben halt meg Kolozsváron **Jodál Gábor** zeneszerző. Udvarhelyen született 1913. április 12-én. Az udvarhelyi katolikus főgimnáziumban tanult, Kolozsváron jogot végzett, majd a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán Kodály Zoltán tanítványa volt. A kolozsvári zenekonzervatóriumban tanított. **22** – 20 éve, 1989-ben halt meg Székelyudvarhelyen **Muzsnayné Csizmadia Gabriella** ifjúsági író. Vágújhelyen született 1893-ban, 1913-ban szüleivel Parajdra költözött. *Kicsi*

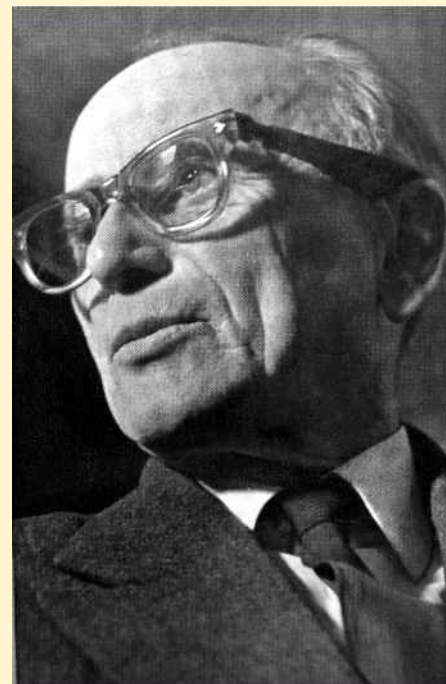
Székely Mózsi nagy Meseországban c. kötete 1973-ban jelent meg. Történeteket, verseket közölt a lapokban, 1946-ban a *Szabad Szó* novellapályázatát nyerte meg.

23 – 120 éve, 1889-ben született Farcádon **Sándor Áron**, költői nevén Farcádi Sándor. Székelyudvarhelyen járt középiskolába, hivatalnokként dolgozott, majd Brassóba, később (1942) Budapestre költözött. 1926-tól a Kemény Zsigmond Társaság tagja volt. Verset, kritikát közölt, nyelvezte művészi, a népnyelvből ihletődő, keserű humorú. Három verskötetét adták ki. A magyar fővárosban halt meg 1952. november 16-án.

28 – 130 éve született Siménfalván **Ürmösi József** unitárius lelkész, író. Kolozsváron halt meg 1953. január 22-én. A szövetkezeti mozgalom lelkes szervezője volt.

31 – 120 éve, 1889-ben született Toratúron **Finta Gerő** költő és műfordító. 1915–1928 között Udvarhelyen tanított a református kollégiumban. Verseit, román fordításait, kritikáit több lap közölte.

Összeállította P. Buzogány Árpád

Bözödi György

A gyimesbükki néprajzi gyűjtemény.
 Ádám Gyula felvételei.
 Lásd cikkünket a 22. oldalon.

